

POZNATKY Z PRÍPRAVY VELITEĽOV A ŠTÁBOV

Pre využitie účinkov zbraní, alebo ochrany proti nim, sa hľadajú najvhodnejšie formy vedenia boja a operácie. Realizácia postupných zmien vo formách vedenia bojovej činnosti sa prejavuje vo zvyšovaní požiadaviek na kvalitu velenia na všetkých stupňoch. V tomto procese je výrazná potreba rýchleho získavania a spracovania väčšieho objemu informácií, ich objektívneho hodnotenia a na jeho základe prijatie optimálneho rozhodnutia. Dynamika predpokladanej bojovej činnosti vyžaduje neprestajne skracovať čas potrebný pre vypracovanie rozhodnutia, pričom sa požaduje, aby riadiaci systém bol čo do počtu stavu sošty a techniky vzhľadom na požiadavky mobilnosti a pružnosti ako i stále väčšiu pravdepodobnosť zraniteľnosti zmenšovaný.

Tento rozpor sa dá riešiť **zavedením a dôsledným využívaním modernej techniky v rozhodovacom procese a zdokonaľovaním metód práce veliteľov a štábov, zvyšovaním kvality prípravy hlavných funkcionárov a príslušníkov štábov.**

Napriek veľkému významu techniky bude rozhodujúcu úlohu v procese velenia zohrávať človek – kvalitne pripravený veliteľ, príslušník štábu.

Skúsenosti, ktoré máme z riadenia prípravy veliteľov a štábov u Východného vojenského okruhu potvrdzujú, že kvalitnejšiu pripravenosť veliteľského zboru **nedosiahneme zvyšovaním počtu hodín** vyčlenených na jednotlivé formy prípravy generálov, dôstojníkov a praporčikov, tak ako sú uvedené v predpise Vševojsk-51-12, ale len **efektívnejším využívaním jednotlivých foriem prípravy, doby ich trvania a hľadaním nových spôsobov ich vykonávania.**

Veliteľská príprava je v podmienkach Východného vojenského okruhu (VVO) zameraná na zvyšovanie politických a vojenskoodborných znalostí potrebných pre velenie vojskám pri plnení úloh v mieri, tak aj na predurčené funkcie v poli. Hlavný dôraz pri tom kladieme na to, aby jej obsah bol zameraný na **praktické zvládnutie a osvojenie si najnovších poznatkov** vojenskej vedy a vojenského umenia, novej bojovej techniky, zbraní, zdokonaľovaní sa vo zvládnutí funkčných povinností, v majstrovskom ovládaní zverejnej bojovej techniky a zbraní. Vzhľadom na špecifické podmienky VVO, je obsah veliteľskej prípravy zameraný na zvyšovanie znalostí generálov a dôstojníkov **podľa predurčenia**. V tomto smere máme dobré skúsenosti z organizovania veliteľskej prípravy na Veliteľstve VVO, kde sme na rozhodujúce zamestnania, napr. pred cvičením Dukla-88 pozvali aj predurčených dôstojníkov zo škôl a zariadení ČSLA. Prax nám potvrdila, že operačnej príprave predurčených dôstojníkov zo škôl a zariadení ČSLA je požadovaná pozornosť venovaná len vo VA AZ Brno.

Poznatky z kontrolnej činnosti nám ďalej potvrdili, že **úroveň veliteľskej prípravy klesá so stupňom velenia**, ktorý ju organizuje, riadi a vykonáva. Problémy sú predovšetkým v tom, že nie všetci velitelia a náčelníci štábov docenujú význam tejto formy prípravy generálov, dôstojníkov a praporčikov. Nedari sa podstatnejšie zvýšiť účasť na zamestnaniach, ktorá je zapríčinená často plnením iných „závažnejších“ služobných úloh. Som toho názoru, že do programov prípravy sú niekedy zaraďované aj „nič nehovoriace“ zamestnania, a to často len

preto, že bol spracovaný rozpočet hodín na začiatku výcvikového roka a zodpovedný funkcionár nemá odvahu alebo vôľu ho zmeniť, a do programu zaradiť aktuálnejšiu, potrebnú tematiku. Sú tendencie voliť menej náročné metódy vedenia zamestnaní, ako sú výklad a ukážka, ktoré nemajú veľké nároky na prípravu riadiaceho zamestnanca, lebo ich dostanú spracované od dôstojníka štábu. Nie vždy sa darí zabezpečiť, aby riadiacimi zamestnaní boli nadriadení veliteľ a hlavný funkcionári štábov, a aby svojou osobnou účasťou na nich dali tejto forme prípravy potrebnú vážnosť.

Tam, kde príslušní funkcionári sústredili svoju **pozornosť na zefektívnenie** veliteľskej prípravy čo do obsahu, ale aj do využitia vyčleneného času, tam sa profesionálna pripravenosť jednotlivcov, ale i celých štábov zvýšila. **Zaradením rozmanitejších metód vedenia zamestnaní**, ako sú napr. taktické letúčky, ale i veliteľské cvičenia, návčky a skupinové cvičenia sa zvýši podstatnejšie odborná pripravenosť účastníkov veliteľskej prípravy.

Úspešne už niekoľko rokov na štábe VVO organizujeme pred všetkými KŠN a VŠC **návčky na výpočtovej technike** s cieľom zdokonaľiť jednotlivcov v ovládaní počítača, prípravy vstupných údajov do neho, ako i overenia nových programov na konkrétnej situácii. Spracovanie niektorých úloh, ako napr. bojových dokumentov – rozhodnutia, bojového hlásenia, súhrnného operačného hlásenia a pod. vyžadujú organizovať komplexný nácvik na počítačoch za účasti dôstojníkov zo všetkých oddelení a zložiek štábu.

Prax v štáboch potvrdzuje, že prechod dôstojníkov na vyššie štáby, osobitne z taktických na operačné vyžaduje, vzhľadom na zložitú a mnohostrannejšiu náplň práce, dlhší čas na zapracovanie do funkcií. Myslím si, že skráteniu tejto doby by napomohlo **zriadenie kurzov s výraznejším zameraním na funkčnú náplň operátorských smerov** tak, ako sa to robí od tohto roku pre dôstojníkov ČVO 115 na taktickom stupni vo VA AZ Brno. Tieto kurzy by s **predstihom mali absolvovať dôstojníci všetkých rozhodujúcich odborností pred prechodom na štáby operačných stupňov**.

Ďalšie možnosti v zdokonaľovaní profesionálnej pripravenosti dôstojníkov vidíme aj v **organizovaní skúsených** v dĺžke 3 až 4 mesiacov, a to v čase, keď sú vybraní ako kádrové rezervy na riadiace funkcie.

Na **veliteľských zhromaždeniach** sa nám darí do programov zapracovať najnovšie teoretické otázky z oblasti vojenského umenia, ako i usmerniť príslušné stupne velenia na rozhodujúce úlohy výcvikového roka a ukázať im metodiku ich plnenia. Tým zjednocujeme úsilie príslušníkov celého okruhu na rozhodujúce úlohy, jednotné pochopenie a výklad hlavných výcvikových dokumentov a Rozkazov ministra národnej obrany ČSSR.

To sme dosiahli náročným posúdením (s dostatočným časovým predstihom) a ovplyvnením programov veliteľských zhromaždení na všetkých stupňoch velenia. Poskytovaním pomoci pri príprave a kontrolou ich vykonávania sa nám podarilo dosiahnuť, že veliteľské zhromaždenia majú dobrú úroveň. Zastávam názor, že vo veliteľských zhromaždeniach by sa mala väčšia pozornosť venovať zvyšovaniu odbornej pripravenosti generálov, dôstojníkov a príporčíkov. To by znamenalo zvýšiť počet hodín na odbornú prípravu. **zdokonaľiť účastníkov zhromaždenia vo funkciách podľa predurčenia**, aj o jeden stupeň vyššie, aby lepšie pochopili a zvládli svoje funkčné povinnosti pre prácu v poli. Práve v odbornej časti veliteľského zhromaždenia využiť doteraz málo docenenú formu prípravy – **taktické letúčky** – ktorá vedie generálov a dôstojníkov k samostatnosti v práci, aplikácii teoretických vedomostí na konkrétnu situáciu, iniciatívne, smelému a originálnemu riešeniu, ktoré často chýbajú pri kolektívnom prijímaní rozhodnutí.

Nedeliteľnou súčasťou prípravy veliteľov a štábov je **samostatná príprava**, ktorá podľa môjho názoru má rozhodujúci vplyv na celkovú odbornú pripravenosť generálov, dôstojníkov a príporčíkov. Môžu byť sebestačné zorganizované a vykonané všetky zamestnania prípravy veliteľov a štábov, keď sa na ne účastníci nepravia a sú na nich pasívnymi. V našich výcvikových dokumentoch je na samostatné štúdium **vyčlenený jeden deň v mesiaci**. Je to doba, o ktorej niektorí tvrdia, že je zbytočne dlhá, niektorí že je nedostačujúca. Tieto závery sú závislé od mnohých faktorov, jedno ale môžeme konštatovať, že všeobecne je tento čas **využívaný neefektívne**. Čo študovať musí vedieť každý sám. Napriek tomu sa snažíme, aby každý dôstojník a príporčík, osobitne, ktorý nastúpil do novej funkcie mal spracovaný svoj individu-

álny plán samostatného štúdia, ktorého štruktúra vychádza z pomôcky Pom-67-OS z roku 1985 a prípravy na rozhodujúce zamestnanie výcvikového roka. Tieto plány sú schvaľované priamymi nadriadenými veliteľmi a náčelníkmi. U tých skupín a štábov, kde bola nízka úroveň odborných vedomostí, bolo **organizované a riadené samostatné štúdium, ktoré malo vo väčšine prípadov vyššiu efektívnosť ako individuálne štúdium**. Jedným zo spôsobov ako zvýšiť úroveň samostatnej prípravy by mohlo byť pravidelné **prezkušovanie znalostí**, ktoré bolo treba v samostatnej príprave zvládnuť.

Za rozhodujúcu formu prípravy veliteľov a štábov považujeme **poľnú prípravu**, v ktorej sa veliteľia a štáby učia a zdokonaľujú organizovať, riadiť a všestranne zabezpečovať operáciu a boj. V podmienkach VVO sú základnými metódami **samostatný štábný nácvik, komplexný štábný nácvik, veliteľsko-štábne cvičenie na mapách, v teréne so spojovacími prostriedkami a s čiastočným vyvedením vojsk**.

Cieľom týchto zamestnaní je okrem zvýšenia a upevnenia odborných vedomostí jednotlivcov aj zladenie činnosti celého štábu pri organizovaní a riadení boja. Realizácia cieľa – zladit činnosť štábov je u VVO dosť ťažká vzhľadom na plnenie stanovených cieľov. Skompletizovať predurčený štáb aspoň raz vo výcvikovom roku, ktorý sa skladá z príslušníkov kádrového stavu približne 50–60 % a zvyšok tvoria dôstojníci predurčení zo škôl a zariadení ČSĽA a dôstojníci a príporčici zo zálohy, je v súčasných podmienkach prakticky nemožné. Naplnenosť štábov podľa predurčenia sa preto na VŠC pohybuje okolo 65–70 % a na KŠN je ešte menšia. Aby boli splnené ciele cvičenia musia organické štáby dopĺňať kádrmi stáleho stavu predurčenými pre iné funkcie.

Aby sme mohli úspešne splniť aj tento cieľ zamestnaní – zladit štáby – myslím si, že bude treba **prehodnotiť systém VŠC** v našich podmienkach. S predurčenými štábmi ich vykonávať raz za dva roky, alebo raz za štyri roky, pričom by sa musel zmeniť doterajší systém povolávania štábných dôstojníkov zo škôl na cvičenia **zo 14 dní za dva roky na 35 dní za štyri roky**. S úplne obsadeným štáбом potom vykonať komplexnú prípravu od jednotlivca cez samostatné štábne nácviky, komplexné štábne nácviky, veliteľsko-štábne cvičenie na mapách, spojovacie nácviky až po veliteľsko-štábne nácviky so spojovacími prostriedkami v teréne alebo s čiastočným vyvedením vojsk. Na ostatné plánované VŠC vyvážať mierové štáby s cieľom zdokonaľovať profesionálnu pripravenosť jednotlivých generálov, dôstojníkov a príporčikov. Štábne nácviky potom zamerať na plnenie funkčných povinností, nie na stmefovanie a vykonávanie ich napr. **jeden mesiac ako samostatné a nasledujúci ako komplexné v rámci celého štábu**. Jednotlivé funkcie striedavo obsadzovať predurčenými funkcionármi.

Poznatky získané z prípravy a riadenia štábných nácvikov svedčia o tom, že **je výhodné spracovať a vykonať samostatné štábne nácviky oddelení a skupín pod spoločným zámyslom** spracovaným operačným oddelením. Tak je zabezpečená kvalitná príprava východiskových materiálov a zároveň možno v rámci štábu vykonať aj súčinnosť medzi oddeleniami a skupinami, ktorá je potrebná pre splnenie úloh štábného nácviku.

Osvedčila sa prax, že **na prípravu materiálov a riadenie komplexných štábných nácvikov vyčleňujeme malú spracovateľskú skupinu v počte 2–4 dôstojníkov**. Na jednej strane to vyžaduje **vyšokú profesionálnu pripravenosť** spracovateľov, pretože musia byť schopní riešiť problematiku druhov vojsk, špeciálnych vojsk a služieb. Na druhej strane je však **utajený zámysel** komplexného štábného nácviku a zabráni sa „zľahčovaniu si podmienok“ oddeleniami a skupinami v priebehu nácviku, pretože si vopred nemôžu pripraviť výpočty a návrhy. Jednotlivé oddelenia a celý štáb musia pracovať v reálnom čase a reagovať na úlohy, ktoré nie sú im vopred známe.

Je účelné na štábne nácviky **stanoviť jeden, maximálne dva učebné ciele, úlohy** a trvať na ich dôslednom splnení. Využiť ich na spracovanie bojovej dokumentácie, napr. Plánovej tabuľky súčinnosti, na vytvorenie formalizovanej alebo vzorovej dokumentácie. Predovšetkým však treba obsahovú náplň štábných nácvikov usmerňovať veliteľmi a náčelníkmi na to, v čom má štáb problémy a ktoré otázky organizovania a vedenia operácie a boja nezvládol.

Pri príprave a riadení veliteľsko-štábných cvičení vychádzame z požiadaviek návrhu predpisu pre Organizovanie a vykonávanie vševojskových taktických cvičení a veliteľsko-štábných cvičení v teréne a v plnej miere ich realizujeme v praktickej činnosti. Po skusenosti

tiach z riadenia veliteľsko-štábnych cvičení a na základe toho, že štáby nemajú dostatok možností sa do odchodu na cvičenie zladíť, v plánoch riadenia vytvárame na začiatku cvičenia väčšiu časovú rezervu pre organizáciu boja než je vyčlenená v metodike práce. Postupne v priebehu cvičenia požiadavky na prácu štábu zvyšujeme. Pretože v našich štáboch pretrvávajú nedostatky v upresňovaní úloh a organizácii súčinnosti v teréne, na precvičenie tejto úlohy využívame okrem veliteľsko-štábnych cvičení so spojovacími prostriedkami v teréne a s čiastočným vyvedením vojsk aj všetky veliteľsko-štábne cvičenia na mapách a časť komplexných štábnych nácvikov.

V článku som zovšeobecnil niektoré poznatky z organizovania a riadenia prípravy veliteľov, štábov a možno, že som dal aj návod na cesty jej skvalitňovania. Požiadavka neprestajného zvyšovania profesionálnej pripravenosti je daná súčasným vývojom medzinárodnej politickej situácie a vysokým tempom vedeckotechnického rozvoja vo vojenstve. Zdokonaľovať svoju odbornú a politickú pripravenosť musíme všetci, preto treba neprestajne hľadať cesty ako skvalitniť a zefektívniť jednotlivé formy prípravy veliteľov a štábov.

Organizaci a provádění operační přípravy vtisknout koncepční a věcný obsah. Zdokonalovat metodickou úroveň a efektivnost všech forem, sladit vzájemně jejich plánování a zvýšit náročnost na praktické provádění. Uplatňovat je diferencovaně v souladu s dosaženým stavem v připravenosti velitelů a štábů.

(Směrnice pro operační a mobilizační přípravu ve výcvikovém roce 1988–1989)
